

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΤΗΣ ΝΑΓΚΟΓΙΑ

για την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και τον δίκαιο και ισότιμο καταμερισμό των οφελών που απορρέουν από τη χρησιμοποίησή τους, το οποίο επισυνάπτεται στη σύμβαση για τη βιολογική ποικιλομοφία

ΤΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ,

ΔΕΔΟΜΕΝΟΥ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλομοφία, εφεξής «η Σύμβαση»,

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ ότι ο δίκαιος και ισότιμος καταμερισμός των οφελών που απορρέουν από τη χρησιμοποίηση γενετικών πόρων συγκαταλέγεται μεταξύ των τριών βασικών στόχων της Σύμβασης, και αναγνωρίζοντας ότι με το παρόν Πρωτόκολλο επιδιώκεται η επίτευξη του στόχου αυτού στο πλαίσιο της Σύμβασης,

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΣ τα κυριαρχικά δικαιώματα των κρατών επί των φυσικών τους πόρων και σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης,

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ το άρθρο 15 της Σύμβασης,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι η μεταφορά τεχνολογίας και η τεχνολογική συνεργασία με σκοπό τη δημιουργία δυναμικότητας έρευνας και καινοτομίας για την προσθήκη αξίας στους γενετικούς πόρους των αναπτυσσόμενων χωρών, σύμφωνα με τα άρθρα 16 και 19 της Σύμβασης, συμβάλλουν σημαντικά στην αειφόρο ανάπτυξη,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι η ενημέρωση του κοινού σχετικά με την οικονομική αξία των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας, καθώς και η δίκαιη και ισότιμη κάρπωση της οικονομικής αυτής αξίας και από τους φύλακες της βιοποικιλότητας, αποτελούν βασικά κίνητρα για τη διατήρηση της βιολογικής ποικιλομοφίας και την αειφορική χρήση των συστατικών της στοιχείων,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τη δυνατότητα της πρόσβασης και του καταμερισμού των οφελών να συντελέσουν στη διατήρηση και την αειφορική χρήση της βιολογικής ποικιλομοφίας, στην εξάλειψη της φτώχειας και στην περιβαλλοντική αειφορία και, με τον τρόπο αυτό, να συμβάλουν στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τη σύνδεση της πρόσβασης στους γενετικούς πόρους με τον δίκαιο και ισότιμο καταμερισμό των οφελών που απορρέουν από τη χρησιμοποίησή τους,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τη σημασία της παροχής ασφάλειας δικαίου όσον αφορά την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και τον δίκαιο και ισότιμο καταμερισμό των οφελών που απορρέουν από τη χρησιμοποίησή τους,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ τη σπουδαιότητα της προαγωγής της ισότητας και της δικαιοσύνης κατά τη διαπραγμάτευση αμοιβαία αποδεκτών όρων μεταξύ παρόχων και χρηστών βιολογικών πόρων,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ΕΠΙΣΗΣ τον ζωτικό ρόλο που διαδραματίζουν οι γυναίκες στην πρόσβαση και στον καταμερισμό των οφελών, και ΔΗΛΩΝΟΝΤΑΣ την ανάγκη πλήρους συμμετοχής των γυναικών σε όλα τα επίπεδα χάραξης και εφαρμογής πολιτικής για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας,

ΑΠΟΦΑΣΙΣΜΕΝΑ να στηρίξουν περαιτέρω την αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης που αφορούν την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι απαιτείται καινοτόμος λύση για την αντιμετώπιση του δίκαιου και ισότιμου καταμερισμού των οφελών που απορρέουν από τη χρησιμοποίηση γενετικών πόρων και παραδοσιακών γνώσεων οι οποίες συνδέονται με γενετικούς πόρους σε διασυστασιακές περιπτώσεις ή σε περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν είναι δυνατόν να δοθεί ή να ληφθεί συναίνεση μετά από ενημέρωση,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τη σημασία των γενετικών πόρων για την επισιτιστική ασφάλεια, τη δημόσια υγεία, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτή,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τον ειδικό χαρακτήρα της γεωργικής βιοποικιλότητας, όπως και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και προβλήματα της που απαιτούν χωριστές λύσεις,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ την αλληλεξάρτηση όλων των χωρών σε σχέση με τους γενετικούς πόρους για τη διατροφή και τη γεωργία, καθώς και τον ειδικό χαρακτήρα και τη σημασία τους για την επίτευξη παγκόσμιας επισιτιστικής ασφάλειας και για την αειφόρο ανάπτυξη της γεωργίας στο πλαίσιο της άμβλυνσης της φτώχειας και της κλιματικής αλλαγής, και παραδεχόμενα εν προκειμένω τον βασικό ρόλο της διεθνούς συνθήκης σχετικά με τους φυτογενετικούς πόρους για τη διατροφή και τη γεωργία και της Επιτροπής Γενετικών Πόρων για τη Διατροφή και τη Γεωργία του FAO,

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ τους διεθνείς υγειονομικούς κανονισμούς (2005) της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας και τη σημασία της εξασφάλισης πρόσβασης σε παθογόνους για τον άνθρωπο οργανισμούς για λόγους ετοιμότητας και αντίδρασης στον τομέα της δημόσιας υγείας,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τις υπό εξέλιξη εργασίες με αντικείμενο την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών, που διεξάγονται σε άλλα διεθνή φόρουμ,

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ το πολυμερές σύστημα πρόσβασης και καταμερισμού των οφελών που έχει δημιουργηθεί βάσει της διεθνούς συνθήκης σχετικά με τους φυτογενετικούς πόρους για τη διατροφή και τη γεωργία, η οποία είναι εναρμονισμένη με τη Σύμβαση,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι οι διεθνείς πράξεις που αφορούν την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών θα πρέπει να αλληλοϋποστηρίζονται με προοπτική την επίτευξη των στόχων της Σύμβασης,

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ τη συνάφεια του άρθρου 8 στοιχείο ι) της Σύμβασης, δεδομένου ότι αυτό αφορά τις παραδοσιακές γνώσεις που συνδέονται με γενετικούς πόρους, καθώς και τον δίκαιο και ισότιμο καταμερισμό των οφελών που απορρέουν από τη χρησιμοποίηση των γνώσεων αυτών,

ΣΗΜΕΙΩΝΟΝΤΑΣ τη διασύνδεση γενετικών πόρων με παραδοσιακές γνώσεις, το γεγονός ότι οι αυτόχθονες και οι τοπικές κοινότητες τα θεωρούν αδιαχώριστα, και τη σημασία των παραδοσιακών γνώσεων για τη διατήρηση της βιολογικής ποικιλομορφίας και την αειφορική χρήση των συστατικών της στοιχείων, καθώς και για την αειφορία των μέσων διαβίωσης των κοινοτήτων αυτών,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τις ποικίλες περιπτώσεις όπου παραδοσιακές γνώσεις που συνδέονται με γενετικούς πόρους βρίσκονται στην κατοχή ή την κυριότητα αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων,

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ ότι οι αυτόχθονες και οι τοπικές κοινότητες έχουν το δικαίωμα να προσδιορίζουν τους νόμιμους κατόχους, στο εσωτερικό των κοινοτήτων τους, των παραδοσιακών τους γνώσεων που συνδέονται με γενετικούς πόρους,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ τις μοναδικές περιπτώσεις όπου χώρες κατέχουν συνδεδεμένες με γενετικούς πόρους παραδοσιακές γνώσεις, οι οποίες μπορεί να είναι προφορικές, τεκμηριωμένες εγγράφως ή να φυλάσσονται σε άλλες μορφές και εκφράζουν μια πλούσια πολιτιστική κληρονομιά που έχει σημασία για τη διατήρηση και την αειφορική χρήση της βιολογικής ποικιλομορφίας,

ΣΗΜΕΙΩΝΟΝΤΑΣ τη Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των αυτοχθόνων λαών, και

ΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΣ ότι καμία διάταξη του παρόντος Πρωτοκόλλου δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδυναμώνει ή καταργεί τα υφιστάμενα δικαιώματα των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων,

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΣΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ:

Άρθρο 1

Στόχος

Στόχος του παρόντος Πρωτοκόλλου είναι ο δίκαιος και ισότιμος καταμερισμός των οφελών που απορρέουν από τη χρησιμοποίηση γενετικών πόρων, μεταξύ άλλων με την κατάλληλη πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και με την κατάλληλη μεταφορά των σχετικών τεχνολογιών, λαμβανομένων υπόψη όλων των δικαιωμάτων επί των εν λόγω πόρων και τεχνολογιών, καθώς και με την κατάλληλη χρηματοδότηση, ώστε να συμβάλει με τον τρόπο αυτόν στη διατήρηση της βιολογικής ποικιλομορφίας και την αειφορική χρήση των συστατικών της στοιχείων.

Άρθρο 2

Ορολογία

Για το παρόν Πρωτόκολλο ισχύουν οι ορισμοί του άρθρου 2 της Σύμβασης. Επιπλέον, για τους σκοπούς του παρόντος Πρωτοκόλλου, νοούνται ως:

- α) «Διάσκεψη των Μερών», η Διάσκεψη των Μερών της Σύμβασης·
- β) «Σύμβαση», η σύμβαση για τη βιολογική ποικιλομορφία·
- γ) «χρησιμοποίηση γενετικών πόρων», η διεξαγωγή έρευνας και ανάπτυξης με αντικείμενο τη γενετική και/ή βιοχημική σύνθεση γενετικών πόρων, μεταξύ άλλων με την εφαρμογή βιοτεχνολογίας, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 της Σύμβασης·
- δ) «βιοτεχνολογία», όπως ορίζεται στο άρθρο 2 της Σύμβασης, κάθε τεχνολογική εφαρμογή στην οποία χρησιμοποιούνται βιολογικά συστήματα, ζωντανοί οργανισμοί ή παράγωγά τους, με σκοπό την παραγωγή ή τροποποίηση προϊόντων ή διεργασιών για συγκεκριμένη χρήση·
- ε) «παράγωγο», βιοχημική ένωση που απαντά στη φύση και προκύπτει από τη γενετική έκφραση ή τον μεταβολισμό βιολογικών ή γενετικών πόρων, έστω και αν δεν περιέχει λειτουργικές μονάδες κληρονομικότητας.

Άρθρο 3

Πεδίο εφαρμογής

Το παρόν Πρωτόκολλο εφαρμόζεται στους γενετικούς πόρους που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 15 της Σύμβασης, καθώς και στα οφέλη που απορρέουν από τη χρησιμοποίηση των πόρων αυτών. Το παρόν Πρωτόκολλο εφαρμόζεται επίσης στις παραδοσιακές γνώσεις που συνδέονται με τους γενετικούς πόρους οι οποίοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης, καθώς και στα οφέλη που απορρέουν από τη χρησιμοποίηση των γνώσεων αυτών.

Άρθρο 4

Σχέσεις με διεθνείς συμφωνίες και πράξεις

1. Οι διατάξεις του παρόντος Πρωτοκόλλου δεν θίγουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις συμβαλλόμενου μέρους που απορρέουν από ισχύουσα διεθνή συμφωνία, εξαιρουμένων των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των οποίων η άσκηση θα έβλαπτε ή θα απειλούσε σοβαρά τη βιολογική ποικιλομοφία. Με την παρούσα παράγραφο δεν επιδιώκεται η ιεράρχηση του Πρωτοκόλλου έναντι άλλων διεθνών πράξεων.
2. Καμία διάταξη του παρόντος Πρωτοκόλλου δεν εμποδίζει τα συμβαλλόμενα μέρη να καταρτίζουν και να εφαρμόζουν άλλες συναφείς διεθνείς συμφωνίες, συμπεριλαμβανομένων άλλων εξειδικευμένων συμφωνιών πρόσβασης και καταμερισμού των οφελών, υπό τον όρο ότι αυτές εξυπηρετούν τους στόχους της Σύμβασης και του παρόντος Πρωτοκόλλου και δεν αντιβαίνουν σε αυτούς.
3. Το παρόν Πρωτόκολλο εφαρμόζεται κατά τρόπο ώστε να αλληλοϋποστηρίζεται με άλλες, συναφείς με αυτό διεθνείς πράξεις. Θα πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι χρήσιμες και συναφείς εργασίες υπό εξέλιξη ή πρακτικές στο πλαίσιο των εν λόγω διεθνών πράξεων και σχετικών διεθνών οργανισμών, υπό τον όρο ότι αυτές εξυπηρετούν τους στόχους της Σύμβασης και του παρόντος Πρωτοκόλλου και δεν αντιβαίνουν σε αυτούς.
4. Το παρόν Πρωτόκολλο αποτελεί την πράξη εφαρμογής των διατάξεων της Σύμβασης που αφορούν την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών. Σε περίπτωση που ισχύει εξειδικευμένη διεθνής πράξη περί πρόσβασης και καταμερισμού των οφελών, η οποία συνάδει με τους στόχους της Σύμβασης και του παρόντος Πρωτοκόλλου και δεν αντιβαίνει σε αυτούς, το παρόν Πρωτόκολλο δεν εφαρμόζεται στο ή στα συμβαλλόμενα μέρη της εξειδικευμένης πράξης ως προς τον συγκεκριμένο γενετικό πόρο που καλύπτεται από την εξειδικευμένη πράξη και για τους σκοπούς της.

Άρθρο 5

Δίκαιος και ισότιμος καταμερισμός των οφελών

1. Σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφοι 3 και 7 της Σύμβασης, στα οφέλη που απορρέουν από τη χρησιμοποίηση γενετικών πόρων, καθώς και από τις μετέπειτα εφαρμογές και εμπορική εκμετάλλευση, πρέπει να συμμετέχει με δίκαιο και ισότιμο τρόπο το συμβαλλόμενο μέρος που παρέχει τους πόρους αυτούς, το οποίο είναι η χώρα προέλευσής τους ή ένα συμβαλλόμενο μέρος που έχει αποκτήσει τους γενετικούς πόρους σύμφωνα με τη Σύμβαση. Ο εν λόγω καταμερισμός των οφελών συμφωνείται με βάση αμοιβαία αποδεκτούς όρους.
2. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει νομοθετικά ή διοικητικά μέτρα ή μέτρα πολιτικής, κατά περίπτωση, με σκοπό να εξασφαλίσει ότι στα οφέλη που απορρέουν από τη χρησιμοποίηση γενετικών πόρων τους οποίους κατέχουν αυτόχθονες και τοπικές κοινότητες, σύμφωνα με την εσωτερική νομοθεσία που αφορά τα κατοχυρωμένα δικαιώματα αυτών των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων επί των συγκεκριμένων γενετικών πόρων, συμμετέχουν με δίκαιο και ισότιμο τρόπο οι εμπλεκόμενες κοινότητες, με βάση αμοιβαία αποδεκτούς όρους.
3. Για την εφαρμογή της ανωτέρω παραγράφου 1, κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει νομοθετικά ή διοικητικά μέτρα ή μέτρα πολιτικής, κατά περίπτωση.
4. Τα οφέλη είναι δυνατόν να συνίστανται σε χρηματικά και άλλα οφέλη και να περιλαμβάνουν τα απαρτιζόμενα στο παράρτημα, χωρίς όμως να περιορίζονται σε αυτά.
5. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει νομοθετικά ή διοικητικά μέτρα ή μέτρα πολιτικής, κατά περίπτωση, ώστε στα οφέλη που απορρέουν από τη χρησιμοποίηση παραδοσιακών γνώσεων οι οποίες συνδέονται με γενετικούς πόρους να συμμετέχουν με δίκαιο και ισότιμο τρόπο οι αυτόχθονες και τοπικές κοινότητες που κατέχουν τις γνώσεις αυτές. Ο εν λόγω καταμερισμός των οφελών συμφωνείται με βάση αμοιβαία αποδεκτούς όρους.

Άρθρο 6

Πρόσβαση στους γενετικούς πόρους

1. Κατά την άσκηση κυριαρχικών δικαιωμάτων επί φυσικών πόρων, και με την επιφύλαξη των εσωτερικών νομοθετικών διατάξεων ή ρυθμιστικών απαιτήσεων που αφορούν την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών, η πρόσβαση σε γενετικούς πόρους με σκοπό τη χρησιμοποίησή τους υπόκειται στη συναίνεση μετά από ενημέρωση του συμβαλλόμενου μέρους που παρέχει τους συγκεκριμένους πόρους, το οποίο είναι η χώρα προέλευσής τους ή ένα συμβαλλόμενο μέρος που έχει αποκτήσει τους γενετικούς πόρους σύμφωνα με τη Σύμβαση, εκτός εάν άλλως ορίσει το εν λόγω συμβαλλόμενο μέρος.
2. Σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο, κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα με σκοπό να εξασφαλίζεται η συναίνεση μετά από ενημέρωση ή η έγκριση και η συμμετοχή των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων για την πρόσβαση σε γενετικούς πόρους, στις περιπτώσεις που οι εν λόγω κοινότητες έχουν το κατοχυρωμένο δικαίωμα να παρέχουν πρόσβαση στους πόρους αυτούς.
3. Βάσει της ανωτέρω παραγράφου 1, κάθε συμβαλλόμενο μέρος που απαιτεί συναίνεση μετά από ενημέρωση λαμβάνει τα αναγκαία νομοθετικά ή διοικητικά μέτρα ή μέτρα πολιτικής, κατά περίπτωση, ώστε:
  - α) οι εσωτερικές του νομοθετικές διατάξεις ή ρυθμιστικές απαιτήσεις που αφορούν την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών να χαρακτηρίζονται από ασφάλεια δικαίου, σαφήνεια και διαφάνεια·
  - β) να προβλέπονται δίκαιοι και μη αυθαίρετοι κανόνες και διαδικασίες για την πρόσβαση σε γενετικούς πόρους·
  - γ) να παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο υποβολής αιτήσεων συναίνεσης μετά από ενημέρωση·
  - δ) να προβλέπεται η έκδοση σαφούς έγγραφης απόφασης από αρμόδια αρχή, με διαφάνεια και αποτελεσματικότητα σε σχέση με το κόστος και εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος·
  - ε) να προβλέπεται η έκδοση άδειας ή ισοδύναμου εγγράφου κατά τον χρόνο της πρόσβασης, ως αποδεικτικού της απόφασης συναίνεσης μετά από ενημέρωση και της συμφωνίας με αμοιβαία αποδεκτούς όρους, και να ενημερώνεται αναλόγως το Κέντρο Πληροφοριών για την Πρόσβαση και τον Καταμερισμό των Οφελών·
  - στ) κατά περίπτωση, και με την επιφύλαξη της εσωτερικής νομοθεσίας, να καθορίζονται κριτήρια και/ή διαδικασίες για την εξασφάλιση της συναίνεσης μετά από ενημέρωση ή της έγκρισης και της συμμετοχής των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων για την πρόσβαση σε γενετικούς πόρους· και
  - ζ) να θεσπιστούν σαφείς κανόνες και διαδικασίες για την απαίτηση αμοιβαία αποδεκτών όρων και τη σχετική συμφωνία. Οι όροι αυτοί καθορίζονται εγγράφως και μπορούν να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:
    - i) ρήτρα επίλυσης διαφορών·
    - ii) όρους σχετικά με τον καταμερισμό των οφελών, συμπεριλαμβανομένου του θέματος των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας·
    - iii) όρους σχετικά με την ενδεχόμενη μετέπειτα χρήση από τρίτους· και
    - iv) όρους σχετικά με αλλαγές του επιδιωκόμενου σκοπού, κατά περίπτωση.

Άρθρο 7

Πρόσβαση σε παραδοσιακές γνώσεις που συνδέονται με γενετικούς πόρους

Σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο, κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα με σκοπό να εξασφαλίζεται ότι η πρόσβαση σε συνδεδεμένες με γενετικούς πόρους παραδοσιακές γνώσεις, τις οποίες κατέχουν αυτόχθονες και τοπικές κοινότητες, παρέχεται με τη συναίνεση μετά από ενημέρωση ή την έγκριση και τη συμμετοχή των εν λόγω αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων, και ότι έχουν συμφωνηθεί αμοιβαία αποδεκτοί όροι.

Άρθρο 8

Ειδικά θέματα

Κατά την κατάρτιση και την εφαρμογή των οικείων νομοθετικών διατάξεων ή ρυθμιστικών απαιτήσεων που αφορούν την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών, κάθε συμβαλλόμενο μέρος:

- α) δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες για την προαγωγή της έρευνας που συμβάλλει στη διατήρηση και την αειφορική χρήση της βιολογικής ποικιλομορφίας, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, μεταξύ άλλων με απλουστευμένα μέτρα πρόσβασης για σκοπούς έρευνας διεξαγόμενης από μη εμπορικούς φορείς, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη να καλύπτεται, σε αυτή την περίπτωση έρευνας, η αλλαγή του επιδιωκόμενου σκοπού·
- β) λαμβάνει δεόντως υπόψη τις επικρατούσες ή επικείμενες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που απειλούν ή βλάπτουν την υγεία του ανθρώπου, των ζώων ή των φυτών, όπως κρίνεται σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο. Τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να συνεκτιμούν την ανάγκη ταχείας πρόσβασης σε γενετικούς πόρους και άμεσου, δίκαιου και ισότιμου καταμερισμού των οφελών που απορρέουν από τη χρήση των συγκεκριμένων γενετικών πόρων, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε οικονομικά προστιτή θεραπευτική αγωγή για όσους την χρειάζονται, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες·
- γ) εξετάζει τη σημασία των γενετικών πόρων για τη διατροφή και τη γεωργία, καθώς και τον ειδικό ρόλο τους στην επισιτιστική ασφάλεια.

Άρθρο 9

Συμβολή στη διατήρηση και την αειφορική χρήση

Τα συμβαλλόμενα μέρη ενθαρρύνουν τους χρήστες και τους παρόχους να διοχετεύουν στη διατήρηση της βιολογικής ποικιλομορφίας και την αειφορική χρήση των συστατικών της στοιχείων τα οφέλη που απορρέουν από τη χρησιμοποίηση γενετικών πόρων.

Άρθρο 10

Παγκόσμιος πολυμερής μηχανισμός καταμερισμού των οφελών

Τα συμβαλλόμενα μέρη εξετάζουν την ανάγκη ύπαρξης παγκόσμιου μηχανισμού καταμερισμού των οφελών, για την αντιμετώπιση του δίκαιου και ισότιμου καταμερισμού των οφελών που απορρέουν από τη χρησιμοποίηση γενετικών πόρων και παραδοσιακών γνώσεων που συνδέονται με γενετικούς πόρους σε διασυννοριακές περιπτώσεις ή σε περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν είναι δυνατόν να δοθεί ή να ληφθεί συναίνεση μετά από ενημέρωση, καθώς και τις πρακτικές λεπτομέρειες του μηχανισμού αυτού. Τα οφέλη τα οποία καταμερίζονται μέσω του εν λόγω μηχανισμού μεταξύ των χρηστών γενετικών πόρων και παραδοσιακών γνώσεων που συνδέονται με γενετικούς πόρους χρησιμοποιούνται για τη στήριξη της διατήρησης της βιολογικής ποικιλομορφίας και της αειφορικής χρήσης των συστατικών της στοιχείων σε παγκόσμια κλίμακα.

Άρθρο 11

Διασυνοριακή συνεργασία

1. Στις περιπτώσεις που οι ίδιοι γενετικοί πόροι απαντούν στο φυσικό τους περιβάλλον (in situ) στο έδαφος περισσότερων του ενός συμβαλλομένων μερών, τα συγκεκριμένα συμβαλλόμενα μέρη επιδιώκουν να συνεργάζονται καταλλήλως, με τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων, κατά περίπτωση, για την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου.
2. Όταν μία ή περισσότερες αυτόχθονες και τοπικές κοινότητες διαφόρων συμβαλλομένων μερών κατέχουν τις ίδιες παραδοσιακές γνώσεις που συνδέονται με γενετικούς πόρους, τα συγκεκριμένα συμβαλλόμενα μέρη επιδιώκουν να συνεργάζονται καταλλήλως, με τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων, για την επίτευξη του στόχου του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Άρθρο 12

Παραδοσιακές γνώσεις που συνδέονται με γενετικούς πόρους

1. Κατά την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που υπέχουν βάσει του παρόντος Πρωτοκόλλου, τα συμβαλλόμενα μέρη λαμβάνουν υπόψη, όσον αφορά τις παραδοσιακές γνώσεις που συνδέονται με γενετικούς πόρους, το εθιμικό δίκαιο και τα κοινοτικά πρωτόκολλα και διαδικασίες των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων, κατά περίπτωση και σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο.
2. Τα συμβαλλόμενα μέρη καθιερώνουν μηχανισμούς, με την ενεργό συμμετοχή των εμπλεκόμενων αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων, για την ενημέρωση των δυνητικών χρηστών παραδοσιακών γνώσεων που συνδέονται με γενετικούς πόρους σχετικά με τις υποχρεώσεις τους, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων πρόσβασης στις γνώσεις αυτές και δίκαιου και ισότιμου καταμερισμού των οφελών που απορρέουν από τη χρησιμοποίησή τους, τα οποία διατίθενται μέσω του Κέντρου Πληροφοριών για την Πρόσβαση και τον Καταμερισμό των Οφελών.

3. Τα συμβαλλόμενα μέρη επιδιώκουν να στηρίζουν καταλλήλως την ανάπτυξη, από τις αυτόχθονες και τοπικές κοινότητες και από τις γυναίκες των κοινοτήτων αυτών, των εξής:

- α) κοινοτικών πρωτοκόλλων σχετικά με την πρόσβαση σε παραδοσιακές γνώσεις που συνδέονται με γενετικούς πόρους, καθώς και τον δίκαιο και ισότιμο καταμερισμό των οφελών που απορρέουν από τη χρησιμοποίηση των γνώσεων αυτών·
- β) ελάχιστων απαιτήσεων όσον αφορά αμοιβαία αποδεκτούς όρους, ώστε να διασφαλίζεται ο δίκαιος και ισότιμος καταμερισμός των οφελών που απορρέουν από τη χρησιμοποίηση παραδοσιακών γνώσεων οι οποίες συνδέονται με γενετικούς πόρους· και
- γ) υποδειγμάτων συμβατικών ρητρών για τον καταμερισμό των οφελών που απορρέουν από τη χρησιμοποίηση παραδοσιακών γνώσεων οι οποίες συνδέονται με γενετικούς πόρους.

4. Κατά την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου και στο μέτρο του δυνατού, τα συμβαλλόμενα μέρη δεν περιορίζουν την εθιμική χρήση και ανταλλαγή γενετικών πόρων και των συνδεδεμένων με αυτούς παραδοσιακών γνώσεων στο εσωτερικό και μεταξύ των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων σύμφωνα με τους στόχους της Σύμβασης.

Άρθρο 13

Εθνικοί κόμβοι συντονισμού και αρμόδιες εθνικές αρχές

1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος ορίζει εθνικό κόμβο συντονισμού για την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών, ο οποίος παρέχει τις ακόλουθες πληροφορίες:

- α) σε όσους υποβάλλουν αίτηση πρόσβασης σε γενετικούς πόρους, πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες συναίνεσης μετά από ενημέρωση και συμφωνίας με αμοιβαία αποδεκτούς όρους, συμπεριλαμβανομένου του καταμερισμού των οφελών·
- β) εφόσον είναι δυνατόν, σε όσους υποβάλλουν αίτηση πρόσβασης σε παραδοσιακές γνώσεις που συνδέονται με γενετικούς πόρους, πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες συναίνεσης μετά από ενημέρωση ή έγκρισης και συμμετοχής, κατά περίπτωση, των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων και συμφωνίας με αμοιβαία αποδεκτούς όρους, συμπεριλαμβανομένου του καταμερισμού των οφελών· και
- γ) πληροφορίες σχετικά με τις αρμόδιες εθνικές αρχές, τις σχετικές αυτόχθονες και τοπικές κοινότητες και τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς.

Ο εθνικός κόμβος συντονισμού είναι αρμόδιος για τη σύνδεση με τη Γραμματεία.

2. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος ορίζει μία ή περισσότερες αρμόδιες εθνικές αρχές για την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών. Οι αρμόδιες εθνικές αρχές είναι υπεύθυνες, σύμφωνα με τα ισχύοντα εθνικά νομοθετικά ή διοικητικά μέτρα ή μέτρα πολιτικής, για την παροχή πρόσβασης ή, κατά περίπτωση, την έκδοση εγγράφων που αποδεικνύουν ότι πληρούνται οι απαιτήσεις πρόσβασης, καθώς και για την παροχή συμβουλών σχετικά με τις ισχύουσες διαδικασίες και απαιτήσεις όσον αφορά τη λήψη συναίνεσης μετά από ενημέρωση και τη συνομολόγηση αμοιβαία αποδεκτών όρων.

3. Το συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να ορίσει μία και μόνον οντότητα ως κόμβο συντονισμού και ως αρμόδια εθνική αρχή.

4. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος κοινοποιεί στη Γραμματεία τα στοιχεία επικοινωνίας του εθνικού του κόμβου συντονισμού και της ή των αρμόδιων εθνικών αρχών του, το αργότερο κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος Πρωτοκόλλου για το μέρος αυτό. Εάν το συμβαλλόμενο μέρος ορίσει περισσότερες της μίας αρμόδιες εθνικές αρχές, διαβιβάζει στη Γραμματεία, μαζί με τη σχετική κοινοποίηση, κατάλληλες πληροφορίες για τις αρμοδιότητες καθεμίας από τις εν λόγω αρχές. Ανάλογα με την περίπτωση, στις πληροφορίες αυτές προσδιορίζεται τουλάχιστον η αρμόδια αρχή που είναι υπεύθυνη για τους ζητούμενους γενετικούς πόρους. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος γνωστοποιεί αμέσως στη Γραμματεία κάθε μεταβολή του ορισμού του εθνικού του κόμβου συντονισμού ή των στοιχείων επικοινωνίας ή των αρμοδιοτήτων της ή των αρμόδιων εθνικών αρχών του.

5. Η Γραμματεία διαθέτει, μέσω του Κέντρου Πληροφοριών για την Πρόσβαση και τον Καταμερισμό των Οφελών, τις πληροφορίες που λαμβάνει κατ' εφαρμογή της ανωτέρω παραγράφου 4.

Άρθρο 14

Κέντρο Πληροφοριών για την Πρόσβαση και τον Καταμερισμό των Οφελών και ανταλλαγή πληροφοριών

1. Ιδρύεται Κέντρο Πληροφοριών για την Πρόσβαση και τον Καταμερισμό των Οφελών, το οποίο εντάσσεται στον μηχανισμό διαλογής που προβλέπεται στο άρθρο 18 παράγραφος 3 της Σύμβασης. Το κέντρο αυτό χρησιμεύει ως μέσο ανταλλαγής των πληροφοριών που αφορούν την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών και, ειδικότερα, παρέχει πρόσβαση στις πληροφορίες τις οποίες διαβιβάζουν τα συμβαλλόμενα μέρη σε σχέση με την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου.
2. Με την επιφύλαξη της προστασίας των εμπιστευτικών πληροφοριών, κάθε συμβαλλόμενο μέρος θέτει στη διάθεση του Κέντρου Πληροφοριών για την Πρόσβαση και τον Καταμερισμό των Οφελών όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται βάσει του παρόντος Πρωτοκόλλου, καθώς και όσες απαιτούνται βάσει των αποφάσεων της Διάσκεψης των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου. Οι πληροφορίες περιλαμβάνουν τα εξής:
  - α) νομοθετικά και διοικητικά μέτρα και μέτρα πολιτικής που αφορούν την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών·
  - β) στοιχεία του εθνικού κόμβου συντονισμού και της ή των αρμόδιων εθνικών αρχών· και
  - γ) άδειες ή ισοδύναμα έγγραφα που εκδίδονται κατά τον χρόνο της πρόσβασης, ως αποδεικτικά της απόφασης για συναίνεση μετά από ενημέρωση και της συμφωνίας με αμοιβαία αποδεκτούς όρους.
3. Οι συμπληρωματικές πληροφορίες, εάν υπάρχουν, μπορούν να περιλαμβάνουν τα εξής, κατά περίπτωση:
  - α) καθ' ύλη αρμόδιες αρχές των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων και πληροφορίες κατόπιν αποφάσεων·
  - β) υποδείγματα συμβατικών ρητρών·
  - γ) μεθόδους και εργαλεία που έχουν αναπτυχθεί για την παρακολούθηση των γενετικών πόρων· και
  - δ) κώδικες δεοντολογίας και βέλτιστες πρακτικές.
4. Οι πρακτικές λεπτομέρειες της λειτουργίας του Κέντρου Πληροφοριών για την Πρόσβαση και τον Καταμερισμό των Οφελών, συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων σχετικά με τις δραστηριότητές του, εξετάζονται και αποφασίζονται από τη Διάσκεψη των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου κατά την πρώτη συνεδρίασή της και, στη συνέχεια, επανεξετάζονται συνεχώς.

Άρθρο 15

Συμμόρφωση με τις εσωτερικές νομοθετικές διατάξεις ή ρυθμιστικές απαιτήσεις που αφορούν την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών

1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει τα κατάλληλα, αποτελεσματικά και ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σκοπό, νομοθετικά ή διοικητικά μέτρα ή μέτρα πολιτικής για να εξασφαλίσει ότι για τους γενετικούς πόρους που χρησιμοποιούνται εντός της περιοχής δικαιοδοσίας του έχει παρασχεθεί πρόσβαση με συναίνεση μετά από ενημέρωση και ότι έχουν συμφωνηθεί αμοιβαία αποδεκτοί όροι, όπως επιβάλλουν οι εσωτερικές νομοθετικές διατάξεις ή ρυθμιστικές απαιτήσεις του άλλου συμβαλλόμενου μέρους που αφορούν την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών.
2. Τα συμβαλλόμενα μέρη λαμβάνουν τα κατάλληλα, αποτελεσματικά και ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σκοπό μέτρα για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων έλλειψης συμμόρφωσης με τα μέτρα που θεσπίζονται σύμφωνα με την ανωτέρω παράγραφο 1.
3. Τα συμβαλλόμενα μέρη συνεργάζονται, στο μέτρο του δυνατού και όπου ενδείκνυται, στις περιπτώσεις εικαζόμενης παράβασης των αναφερόμενων στην ανωτέρω παράγραφο 1 εσωτερικών νομοθετικών διατάξεων ή ρυθμιστικών απαιτήσεων που αφορούν την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών.

Άρθρο 16

Συμμόρφωση με τις εσωτερικές νομοθετικές διατάξεις ή ρυθμιστικές απαιτήσεις που αφορούν την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών στην περίπτωση των συνδεδεμένων με γενετικούς πόρους παραδοσιακών γνώσεων

1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει τα κατάλληλα, αποτελεσματικά και ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σκοπό, νομοθετικά ή διοικητικά μέτρα ή μέτρα πολιτικής, κατά περίπτωση, για να εξασφαλίσει ότι για τις συνδεδεμένες με γενετικούς πόρους παραδοσιακές γνώσεις που χρησιμοποιούνται εντός της περιοχής δικαιοδοσίας του έχει παρασχεθεί πρόσβαση με τη συναίνεση μετά από ενημέρωση ή την έγκριση και τη συμμετοχή των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων και ότι έχουν συμφωνηθεί αμοιβαία αποδεκτοί όροι, όπως επιβάλλουν οι σχετικές με την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών εσωτερικές νομοθετικές διατάξεις ή ρυθμιστικές απαιτήσεις του άλλου συμβαλλόμενου μέρους όπου βρίσκονται οι συγκεκριμένες αυτόχθονες και τοπικές κοινότητες.

2. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει τα κατάλληλα, αποτελεσματικά και ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σκοπό μέτρα για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων έλλειψης συμμόρφωσης με τα μέτρα που θεσπίζονται σύμφωνα με την ανωτέρω παράγραφο 1.
3. Τα συμβαλλόμενα μέρη συνεργάζονται, στο μέτρο του δυνατού και όπου ενδείκνυται, στις περιπτώσεις εικαζόμενης παράβασης των αναφερόμενων στην ανωτέρω παράγραφο 1 εσωτερικών νομοθετικών διατάξεων ή ρυθμιστικών απαιτήσεων που αφορούν την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών.

Άρθρο 17

Παρακολούθηση της χρησιμοποίησης γενετικών πόρων

1. Για την υποστήριξη της συμμόρφωσης, κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει μέτρα, κατά περίπτωση, με σκοπό την παρακολούθηση και την ενίσχυση της διαφάνειας όσον αφορά τη χρησιμοποίηση γενετικών πόρων. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν:
  - α) τον ορισμό ενός ή περισσότερων σημείων ελέγχου, ως εξής:
    - i) Τα ορισθέντα σημεία ελέγχου θα συλλέγουν ή θα λαμβάνουν, κατά περίπτωση, κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με τη συναίνεση μετά από ενημέρωση, την πηγή του γενετικού πόρου, τη συνομολόγηση αμοιβαία αποδεκτών όρων και/ή τη χρησιμοποίηση γενετικών πόρων, κατά περίπτωση.
    - ii) Κατά περίπτωση και ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ορισθέντος σημείου ελέγχου, κάθε συμβαλλόμενο μέρος απαιτεί από τους χρήστες γενετικών πόρων να παρέχουν τις πληροφορίες που καθορίζονται στο ανωτέρω εδάφιο σε ορισθέν σημείο ελέγχου. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει τα κατάλληλα, αποτελεσματικά και ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σκοπό μέτρα για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων έλλειψης συμμόρφωσης.
    - iii) Με την επιφύλαξη της προστασίας των εμπιστευτικών πληροφοριών, οι εν λόγω πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων όσων προέρχονται από διεθνώς αναγνωρισμένα πιστοποιητικά συμμόρφωσης, εφόσον υπάρχουν, θα παρέχονται στις καθ' ύλη αρμόδιες εθνικές αρχές, στο συμβαλλόμενο μέρος που παρέχει συναίνεση μετά από ενημέρωση και στο Κέντρο Πληροφοριών για την Πρόσβαση και τον Καταμερισμό των Οφελών, κατά περίπτωση.
    - iv) Τα σημεία ελέγχου πρέπει να είναι αποτελεσματικά, να επιφορτίζονται με αρμοδιότητες συναφείς με την εφαρμογή του παρόντος στοιχείου α) και να είναι συναφή με τη χρησιμοποίηση γενετικών πόρων ή με τη συλλογή σχετικών πληροφοριών, μεταξύ άλλων σε κάθε στάδιο της έρευνας, της ανάπτυξης, της καινοτομίας, της προεμπορίας και της εμπορίας.
  - β) την ενθάρρυνση των χρηστών και των παρόχων γενετικών πόρων να προβλέπουν στους αμοιβαία αποδεκτούς όρους την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την τήρηση των όρων αυτών, μεταξύ άλλων συμπεριλαμβάνοντας απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων· και
  - γ) την ενθάρρυνση της χρήσης αποτελεσματικών σε σχέση με το κόστος εργαλείων και συστημάτων επικοινωνιών.
2. Η άδεια ή το ισοδύναμο έγγραφο που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 στοιχείο ε) και τίθεται στη διάθεση του Κέντρου Πληροφοριών για την Πρόσβαση και τον Καταμερισμό των Οφελών αποτελεί διεθνώς αναγνωρισμένο πιστοποιητικό συμμόρφωσης.
3. Τα διεθνώς αναγνωρισμένα πιστοποιητικά συμμόρφωσης χρησιμεύουν ως αποδεικτικά του ότι για τους γενετικούς πόρους τους οποίους καλύπτουν έχει παρασχεθεί πρόσβαση με συναίνεση μετά από ενημέρωση και ότι έχουν συμφωνηθεί αμοιβαία αποδεκτοί όροι, όπως επιβάλλουν οι σχετικές με την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών εσωτερικές νομοθετικές διατάξεις ή ρυθμιστικές απαιτήσεις του συμβαλλόμενου μέρους που παρέχει τη συναίνεση μετά από ενημέρωση.
4. Το διεθνώς αναγνωρισμένο πιστοποιητικό συμμόρφωσης περιέχει τουλάχιστον τις ακόλουθες πληροφορίες, εφόσον δεν είναι εμπιστευτικές:
  - α) εκδίδουσα αρχή,
  - β) ημερομηνία έκδοσης,
  - γ) πάροχος,
  - δ) μοναδικό αναγνωριστικό του πιστοποιητικού,
  - ε) φυσικό ή νομικό πρόσωπο στο οποίο παρασχέθηκε συναίνεση μετά από ενημέρωση,

- στ) θεματικό πεδίο ή γενετικοί πόροι που καλύπτονται από το πιστοποιητικό,
- ζ) επιβεβαίωση της συνομολόγησης αμοιβαία αποδεκτών όρων,
- η) επιβεβαίωση της συναίνεσης μετά από ενημέρωση, και
- θ) εμπορική και/ή μη εμπορική χρήση.

Άρθρο 18

Τήρηση των αμοιβαία αποδεκτών όρων

1. Κατά την εφαρμογή του άρθρου 6 παράγραφος 3 στοιχείο ζ) σημείο ι) και του άρθρου 7, κάθε συμβαλλόμενο μέρος ενθαρρύνει τους παρόχους και τους χρήστες γενετικών πόρων και/ή παραδοσιακών γνώσεων που συνδέονται με γενετικούς πόρους να συμπεριλαμβάνουν στους αμοιβαία αποδεκτούς όρους, κατά περίπτωση, διατάξεις για την επίλυση διαφορών, μεταξύ των οποίων:

- α) το Δικαστήριο στο οποίο θα προσφεύγουν για την επίλυση διαφορών,
- β) το εφαρμοστέο δίκαιο, και/ή
- γ) επιλογές εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, όπως η διαμεσολάβηση και η διαιτησία.

2. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος εξασφαλίζει ότι, σε περίπτωση διαφορών που ανακύπτουν από αμοιβαία αποδεκτούς όρους, η έννομη τάξη του παρέχει τη δυνατότητα προσφυγής, σύμφωνα με τις ισχύουσες δικαιοδοτικές απαιτήσεις.

3. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει αποτελεσματικά μέτρα, κατά περίπτωση, σχετικά με:

- α) την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, και
- β) τη χρησιμοποίηση μηχανισμών αμοιβαίας αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών δικαστικών και διαιτητικών αποφάσεων.

4. Η αποτελεσματικότητα του παρόντος άρθρου επανεξετάζεται από τη Διάσκεψη των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου, σύμφωνα με το άρθρο 31 αυτού.

Άρθρο 19

Υποδείγματα συμβατικών ρητρών

1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος ενθαρρύνει, κατά περίπτωση, την εκπόνηση, επικαιροποίηση και χρήση τομεακών και διατομεακών υποδειγμάτων συμβατικών ρητρών για τους αμοιβαία αποδεκτούς όρους.

2. Η Διάσκεψη των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου διενεργεί, κατά διαστήματα, απολογισμό της χρήσης τομεακών και διατομεακών υποδειγμάτων συμβατικών ρητρών.

Άρθρο 20

Κώδικες δεοντολογίας, κατευθυντήριες γραμμές και βέλτιστες πρακτικές και/ή πρότυπα

1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος ενθαρρύνει, κατά περίπτωση, την εκπόνηση, επικαιροποίηση και χρήση προαιρετικών κωδίκων δεοντολογίας, κατευθυντήριων γραμμών και βέλτιστων πρακτικών και/ή προτύπων για την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών.

2. Η Διάσκεψη των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου διενεργεί, κατά διαστήματα, απολογισμό της χρήσης προαιρετικών κωδίκων δεοντολογίας, κατευθυντήριων γραμμών και βέλτιστων πρακτικών και/ή προτύπων, και εξετάζει το ενδεχόμενο έγκρισης ειδικών κωδίκων δεοντολογίας, κατευθυντήριων γραμμών και βέλτιστων πρακτικών και/ή προτύπων.

Άρθρο 21

Ευαισθητοποίηση

Κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει μέτρα ευαισθητοποίησης στη σημασία των γενετικών πόρων και των παραδοσιακών γνώσεων που συνδέονται με γενετικούς πόρους, καθώς και στα σχετικά ζητήματα πρόσβασης και καταμερισμού των οφελών. Τα μέτρα αυτά είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

- α) προβολή του παρόντος Πρωτοκόλλου και του στόχου του·
- β) διοργάνωση συναυσιών των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων με τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς·

- γ) σύσταση και διατήρηση υπηρεσίας βοήθειας (help desk) για τις αυτόχθονες και τοπικές κοινότητες και τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς·
- δ) διάδοση πληροφοριών μέσω εθνικού κέντρου πληροφοριών·
- ε) προώθηση προαιρετικών κωδικών δεοντολογίας, κατευθυντήριων γραμμών και βέλτιστων πρακτικών και/ή προτύπων, κατόπιν διαβουλεύσεων με τις αυτόχθονες και τοπικές κοινότητες και τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς·
- στ) προώθηση των εγχώριων, περιφερειακών και διεθνών ανταλλαγών πείρας, κατά περίπτωση·
- ζ) εκπαίδευση και κατάρτιση των χρηστών και των παρόχων γενετικών πόρων και παραδοσιακών γνώσεων που συνδέονται με γενετικούς πόρους σχετικά με τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών·
- η) συμμετοχή των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων και των σχετικών ενδιαφερόμενων φορέων στην εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου· και
- θ) συνειδητοποίηση των κοινοτικών πρωτοκόλλων και διαδικασιών των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων.

Άρθρο 22

Δυναμικότητα

1. Τα συμβαλλόμενα μέρη συνεργάζονται για τη δημιουργία και ανάπτυξη δυναμικότητας και για την ενίσχυση των ανθρωπίνων πόρων και των θεσμικών ικανοτήτων αποτελεσματικής εφαρμογής του παρόντος Πρωτοκόλλου στα συμβαλλόμενα μέρη που είναι αναπτυσσόμενες χώρες, ειδικότερα στις λιγότερο ανεπτυγμένες και στα μικρά νησιωτικά αναπτυσσόμενα κράτη μεταξύ αυτών, καθώς και στα συμβαλλόμενα μέρη με οικονομία σε μεταβατικό στάδιο, μεταξύ άλλων μέσω υφιστάμενων παγκόσμιων, περιφερειακών, υποπεριφερειακών και εθνικών θεσμικών οργάνων και οργανισμών. Στο πλαίσιο αυτό, τα συμβαλλόμενα μέρη θα πρέπει να διευκολύνουν τη συμμετοχή των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων και των σχετικών ενδιαφερόμενων φορέων, συμπεριλαμβανομένων των μη κυβερνητικών οργανώσεων και του ιδιωτικού τομέα.
2. Για τη δημιουργία και ανάπτυξη δυναμικότητας εφαρμογής του παρόντος Πρωτοκόλλου, λαμβάνονται πλήρως υπόψη οι ανάγκες σε χρηματοοικονομικούς πόρους των συμβαλλομένων μερών που είναι αναπτυσσόμενες χώρες, ειδικότερα των λιγότερο ανεπτυγμένων και των μικρών νησιωτικών αναπτυσσόμενων κρατών μεταξύ αυτών, και των συμβαλλομένων μερών με οικονομία σε μεταβατικό στάδιο, σύμφωνα με τις αντίστοιχες διατάξεις της Σύμβασης.
3. Ως βάση για τη λήψη κατάλληλων μέτρων εφαρμογής του παρόντος Πρωτοκόλλου, τα συμβαλλόμενα μέρη που είναι αναπτυσσόμενες χώρες, ειδικότερα οι λιγότερο ανεπτυγμένες και τα μικρά νησιωτικά αναπτυσσόμενα κράτη μεταξύ αυτών, καθώς και τα συμβαλλόμενα μέρη με οικονομία σε μεταβατικό στάδιο, θα πρέπει να προσδιορίζουν τις εθνικές τους ανάγκες και προτεραιότητες από πλευράς δυναμικότητας μέσω εθνικών αυτοαξιολογήσεων δυναμικότητας. Κατά τη διαδικασία αυτή, τα εν λόγω μέρη θα πρέπει να υποστηρίζουν τις σχετικές με τη δυναμικότητα ανάγκες και προτεραιότητες των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων και των σχετικών ενδιαφερόμενων φορέων, όπως προσδιορίζονται από τους ίδιους, δίνοντας έμφαση στις ανάγκες και προτεραιότητες των γυναικών από πλευράς δυναμικότητας.
4. Η δημιουργία και ανάπτυξη δυναμικότητας για την υποστήριξη της εφαρμογής του παρόντος Πρωτοκόλλου μπορεί να καλύπτει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα βασικά πεδία:
  - α) ικανότητα εφαρμογής του παρόντος Πρωτοκόλλου και εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτό·
  - β) ικανότητα διαπραγμάτευσης αμοιβαία αποδεκτών όρων·
  - γ) ικανότητα κατάρτισης, εφαρμογής και επιβολής εσωτερικών νομοθετικών και διοικητικών μέτρων, καθώς και μέτρων πολιτικής για την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών· και
  - δ) ικανότητα των χωρών να αναπτύσσουν τις ενδογενείς ερευνητικές τους δυνατότητες με στόχο την προσθήκη αξίας στους οικείους γενετικούς πόρους.
5. Τα μέτρα που λαμβάνονται σύμφωνα με τις ανωτέρω παραγράφους 1 έως 4 είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:
  - α) νομική και θεσμική ανάπτυξη·
  - β) προαγωγή της ισότητας και της δικαιοσύνης κατά τις διαπραγματεύσεις, όπως π.χ. κατάρτιση στη διαπραγμάτευση αμοιβαία αποδεκτών όρων·

- γ) παρακολούθηση και επιβολή της συμμόρφωσης·
- δ) χρησιμοποίηση των βέλτιστων διαθέσιμων εργαλείων επικοινωνιών και διαδικτυακών συστημάτων για δραστηριότητες πρόσβασης και καταμερισμού των οφελών·
- ε) ανάπτυξη και χρήση μεθόδων αποτίμησης·
- στ) βιοαναζήτηση (bioprospecting) και τις σχετικές έρευνες και ταξινομικές μελέτες·
- ζ) μεταφορά τεχνολογίας και υποδομές και τεχνικές ικανότητες που θα καταστήσουν διατηρήσιμη αυτή τη μεταφορά·
- η) ενίσχυση της συμβολής των δραστηριοτήτων πρόσβασης και καταμερισμού των οφελών στη διατήρηση της βιολογικής ποικιλομοφίας και στην αειφορική χρήση των συστατικών της στοιχείων·
- θ) ειδικά μέτρα για την αύξηση των ικανοτήτων των σχετικών ενδιαφερόμενων φορέων από πλευράς πρόσβασης και καταμερισμού των οφελών· και
- ι) ειδικά μέτρα για την αύξηση των ικανοτήτων των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων, με έμφαση στην ενίσχυση των ικανοτήτων των γυναικών τους, από πλευράς πρόσβασης στους γενετικούς πόρους και/ή σε παραδοσιακές γνώσεις που συνδέονται με αυτούς.

6. Θα πρέπει να παρέχονται στο Κέντρο Πληροφοριών για την Πρόσβαση και τον Καταμερισμό των Οφελών πληροφορίες σχετικά με τις πρωτοβουλίες δημιουργίας και ανάπτυξης δυναμικότητας, οι οποίες αναλαμβάνονται σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο σύμφωνα με τις ανωτέρω παραγράφους 1 έως 5, ώστε να προωθούνται η συνέργεια και ο συντονισμός στο πεδίο της δημιουργίας και ανάπτυξης δυναμικότητας για την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών.

Άρθρο 23

Μεταφορά τεχνολογίας και τεχνολογική σύμπραξη και συνεργασία

Σύμφωνα με τα άρθρα 15, 16, 18 και 19 της Σύμβασης, τα συμβαλλόμενα μέρη χρησιμοποιούν τη σύμπραξη και τη συνεργασία σε προγράμματα τεχνικής και επιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών δραστηριοτήτων με αντικείμενο τη βιοτεχνολογία, ως μέσο επίτευξης του στόχου του παρόντος Πρωτοκόλλου. Τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προάγουν και να ενθαρρύνουν την πρόσβαση των συμβαλλομένων μερών που είναι αναπτυσσόμενες χώρες, ειδικότερα των λιγότερο ανεπτυγμένων και των μικρών νησιωτικών αναπτυσσόμενων κρατών μεταξύ αυτών, και των συμβαλλομένων μερών με οικονομία σε μεταβατικό στάδιο, στην τεχνολογία, καθώς και τη μεταφορά τεχνολογίας σε αυτά, ώστε να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη και ενίσχυση ισχυρής και βιώσιμης τεχνολογικής και επιστημονικής βάσης για την επίτευξη των στόχων της Σύμβασης και του παρόντος Πρωτοκόλλου. Οι εν λόγω συλλογικές δραστηριότητες αναπτύσσονται, κατά το δυνατόν και όπου ενδείκνυται, στο ή στα συμβαλλόμενα μέρη που παρέχουν τους γενετικούς πόρους, τα οποία είναι οι χώρες προέλευσής τους ή συμβαλλόμενα μέρη που έχουν αποκτήσει τους γενετικούς πόρους σύμφωνα με τη Σύμβαση, και με τη συμμετοχή του ή των εν λόγω συμβαλλομένων μερών.

Άρθρο 24

Μη συμβαλλόμενα μέρη

Τα συμβαλλόμενα μέρη προτρέπουν τρίτα μέρη να προσχωρήσουν στο παρόν Πρωτόκολλο και να συνεισφέρουν κατάλληλες πληροφορίες στο Κέντρο Πληροφοριών για την Πρόσβαση και τον Καταμερισμό των Οφελών.

Άρθρο 25

Χρηματοδοτικός μηχανισμός και χρηματοοικονομικοί πόροι

1. Κατά την εξέταση των χρηματοοικονομικών πόρων για την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου, τα συμβαλλόμενα μέρη λαμβάνουν υπόψη τις διατάξεις του άρθρου 20 της Σύμβασης.
2. Ο χρηματοδοτικός μηχανισμός της Σύμβασης αποτελεί τον χρηματοδοτικό μηχανισμό του παρόντος Πρωτοκόλλου.
3. Όσον αφορά τη δημιουργία και ανάπτυξη δυναμικότητας, που αναφέρεται στο άρθρο 22 του παρόντος Πρωτοκόλλου, όταν η Διάσκεψη των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου παρέχει κατευθύνσεις για τον χρηματοδοτικό μηχανισμό που αναφέρεται στην ανωτέρω παράγραφο 2, προς εξέταση από τη Διάσκεψη των Μερών, λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες σε χρηματοοικονομικούς πόρους των συμβαλλομένων μερών που είναι αναπτυσσόμενες χώρες, ειδικότερα των λιγότερο ανεπτυγμένων και των μικρών νησιωτικών αναπτυσσόμενων κρατών μεταξύ αυτών, και των συμβαλλομένων μερών με οικονομία σε μεταβατικό στάδιο, καθώς και τις σχετικές με τη δυναμικότητα ανάγκες και προτεραιότητες των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων και των γυναικών τους.

4. Στο πλαίσιο της ανωτέρω παραγράφου 1, τα συμβαλλόμενα μέρη λαμβάνουν επίσης υπόψη τις ανάγκες των συμβαλλομένων μερών που είναι αναπτυσσόμενες χώρες, ειδικότερα των λιγότερο ανεπτυγμένων και των μικρών νησιωτικών αναπτυσσόμενων κρατών μεταξύ αυτών, και των συμβαλλομένων μερών με οικονομία σε μεταβατικό στάδιο, κατά τις προσπάθειές τους να προσδιορίσουν και να εφαρμόσουν τις απαιτήσεις τους σχετικά με τη δημιουργία και ανάπτυξη δυναμικότητας για την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου.

5. Στις διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται, τηρουμένων των αναλογιών, οι κατευθυντήριες γραμμές για τον χρηματοδοτικό μηχανισμό της Σύμβασης, που περιλαμβάνονται στις σχετικές αποφάσεις της Διάσκεψης των Μερών, συμπεριλαμβανομένων όσων είχαν συμφωνηθεί πριν από την έγκριση του παρόντος Πρωτοκόλλου.

6. Τα συμβαλλόμενα μέρη που είναι ανεπτυγμένες χώρες μπορούν επίσης να παρέχουν χρηματοοικονομικούς και άλλους πόρους για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Πρωτοκόλλου, τα δε συμβαλλόμενα μέρη που είναι αναπτυσσόμενες χώρες και χώρες με οικονομία σε μεταβατικό στάδιο μπορούν να επωφελούνται από τους πόρους αυτούς, μέσω διμερών, περιφερειακών και πολυμερών διαύλων.

Άρθρο 26

Διάσκεψη των μερών λειτουργούσα ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος πρωτοκόλλου

1. Η Διάσκεψη των Μερών λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου.
  2. Τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης που δεν είναι μέρη του παρόντος Πρωτοκόλλου μπορούν να συμμετέχουν ως παρατηρητές στις εργασίες οποιασδήποτε συνεδρίασης της Διάσκεψης των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου. Όταν η Διάσκεψη των Μερών λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου, λαμβάνονται αποφάσεις δυνάμει του παρόντος Πρωτοκόλλου αποκλειστικά και μόνο από τα συμβαλλόμενα μέρη του.
  3. Όταν η Διάσκεψη των Μερών λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου, τα μέλη του Προεδρείου της Διάσκεψης των Μερών που αντιπροσωπεύουν συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης, τα οποία όμως δεν είναι μέρη του παρόντος Πρωτοκόλλου κατά τον δεδομένο χρόνο, αντικαθίστανται από μέλη που εκλέγονται από τα συμβαλλόμενα μέρη του παρόντος Πρωτοκόλλου μεταξύ των συμβαλλομένων μερών.
  4. Η Διάσκεψη των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου εξετάζει τακτικά την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου και λαμβάνει, στο πλαίσιο της εντολής της, τις αναγκαίες αποφάσεις για την προαγωγή της αποτελεσματικής εφαρμογής του. Ασκεί τα καθήκοντα που της ανατίθενται με το παρόν Πρωτόκολλο και:
    - α) διατυπώνει συστάσεις για οποιοδήποτε θέμα, που κρίνονται αναγκαίες για την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου·
    - β) συγκροτεί τα επικουρικά σώματα που κρίνονται αναγκαία για την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου·
    - γ) επιδιώκει και αξιοποιεί, κατά περίπτωση, τις υπηρεσίες και τη συνεργασία των αρμοδίων διεθνών οργανισμών και των διακυβερνητικών και μη κυβερνητικών φορέων, καθώς και τις πληροφορίες που αυτοί παρέχουν·
    - δ) καθορίζει τη μορφή και τη συχνότητα διαβίβασης των πληροφοριών που πρέπει να υποβάλλονται σύμφωνα με το άρθρο 29 του παρόντος Πρωτοκόλλου, και εξετάζει τις πληροφορίες αυτές, καθώς και τις εκθέσεις που υποβάλλονται από επικουρικό σώμα·
    - ε) εξετάζει και εγκρίνει, κατά τα δέοντα, τροπολογίες του παρόντος Πρωτοκόλλου και του παραρτήματός του, καθώς και τυχόν πρόσθετα παραρτήματα του παρόντος Πρωτοκόλλου που κρίνονται αναγκαία για την εφαρμογή του· και
  - στ) ασκεί κάθε άλλο καθήκον που απαιτείται για την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου.
5. Οι διαδικαστικοί κανόνες της Διάσκεψης των Μερών και οι χρηματοδοτικοί κανόνες της Σύμβασης εφαρμόζονται, τηρουμένων των αναλογιών, δυνάμει του παρόντος Πρωτοκόλλου, εκτός αντίθετης ομόφωνης απόφασης της Διάσκεψης των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου.
6. Η πρώτη συνεδρίαση της Διάσκεψης των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου συγκαλείται από τη Γραμματεία και συμπίπτει με την πρώτη προγραμματισμένη συνεδρίαση της Διάσκεψης των Μερών μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος Πρωτοκόλλου. Οι επόμενες τακτικές συνεδριάσεις της Διάσκεψης των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου συμπίπτουν με τις τακτικές συνεδριάσεις της Διάσκεψης των Μερών, εκτός αντίθετης απόφασης της Διάσκεψης των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου.

7. Έκτακτες συνεδριάσεις της Διάσκεψης των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου συγκαλούνται όποτε αυτή το κρίνει αναγκαίο ή κατόπιν γραπτού αιτήματος συμβαλλομένου μέρους, υπό τον όρο ότι το σχετικό αίτημα θα υποστηρίζεται από το ένα τρίτο τουλάχιστον των συμβαλλομένων μερών, εντός έξι μηνών από την κοινοποίησή του στα συμβαλλόμενα μέρη από τη Γραμματεία.

8. Τα Ηνωμένα Έθνη, οι εξειδικευμένοι οργανισμοί τους και ο Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας, καθώς και κάθε κράτος μέλος ή παρατηρητής τους που δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης, μπορούν να εκπροσωπούνται ως παρατηρητές στις συνεδριάσεις της Διάσκεψης των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου. Οποιοσδήποτε φορέας ή οργανισμός – εθνικός ή διεθνής, κυβερνητικός ή μη – σχετικός με τα θέματα που καλύπτει το παρόν Πρωτόκολλο και ο οποίος ενημερώνει τη Γραμματεία για την επιθυμία του να εκπροσωπηθεί ως παρατηρητής σε συνεδρίαση της Διάσκεψης των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου, μπορεί να γίνει δεκτός με την ιδιότητα αυτή, εκτός εάν αντιταχθεί το ένα τρίτο τουλάχιστον των παρόντων συμβαλλομένων μερών. Εκτός αντίθετων διατάξεων του παρόντος άρθρου, η αποδοχή και η συμμετοχή παρατηρητών υπόκεινται στους διαδικαστικούς κανόνες που αναφέρονται στην ανωτέρω παράγραφο 5.

Άρθρο 27

Επικουρικά σώματα

1. Κάθε επικουρικό σώμα που συγκροτείται από τη Σύμβαση ή βάσει αυτής μπορεί να τίθεται στην υπηρεσία του παρόντος Πρωτοκόλλου, μεταξύ άλλων με απόφαση της Διάσκεψης των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου. Στη σχετική απόφαση προσδιορίζονται τα προς ανάληψη καθήκοντα.

2. Τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης που δεν είναι μέρη του παρόντος Πρωτοκόλλου μπορούν να συμμετέχουν ως παρατηρητές στις εργασίες οποιασδήποτε συνεδρίασης των εν λόγω επικουρικών σωμάτων. Όταν επικουρικό σώμα της Σύμβασης λειτουργεί ως επικουρικό σώμα του παρόντος Πρωτοκόλλου, λαμβάνονται αποφάσεις δυνάμει του παρόντος Πρωτοκόλλου αποκλειστικά και μόνο από τα συμβαλλόμενα μέρη του.

3. Όταν επικουρικό σώμα της Σύμβασης ασκεί τα καθήκοντά του για θέματα που αφορούν το παρόν Πρωτόκολλο, τα μέλη του Προεδρείου του συγκεκριμένου επικουρικού σώματος που αντιπροσωπεύουν συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης, τα οποία όμως δεν είναι μέρη του παρόντος Πρωτοκόλλου κατά τον δεδομένο χρόνο, αντικαθίστανται από μέλη που εκλέγονται από τα συμβαλλόμενα μέρη του παρόντος Πρωτοκόλλου μεταξύ των συμβαλλομένων μερών.

Άρθρο 28

Γραμματεία

1. Γραμματειακές υπηρεσίες για το παρόν Πρωτόκολλο παρέχει η Γραμματεία που έχει συσταθεί δυνάμει του άρθρου 24 της Σύμβασης.

2. Το άρθρο 24 παράγραφος 1 της Σύμβασης, το οποίο αφορά τα καθήκοντα της Γραμματείας, εφαρμόζεται, τηρουμένων των αναλογιών, στο παρόν Πρωτόκολλο.

3. Στον βαθμό που είναι χωριστές, οι δαπάνες γραμματειακών υπηρεσιών για το παρόν Πρωτόκολλο βαρύνουν τα συμβαλλόμενα μέρη του. Η Διάσκεψη των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου αποφασίζει, κατά την πρώτη συνεδρίασή της, για τις προς τούτο απαραίτητες δημοσιονομικές ρυθμίσεις.

Άρθρο 29

Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων

Κάθε συμβαλλόμενο μέρος παρακολουθεί την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που υπέχει δυνάμει του παρόντος Πρωτοκόλλου και υποβάλλει στη Διάσκεψη των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου εκθέσεις σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνει για την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου, με τη συχνότητα και τη μορφή που θα καθοριστούν από τη Διάσκεψη των Μερών η οποία λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Άρθρο 30

Διαδικασίες και μηχανισμοί για την προαγωγή της συμμόρφωσης με τον παρόν πρωτόκολλο

Η Διάσκεψη των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου εξετάζει και εγκρίνει, κατά την πρώτη συνεδρίασή της, διαδικασίες συνεργασίας και θεσμικούς μηχανισμούς για την προαγωγή της συμμόρφωσης με τις διατάξεις του παρόντος Πρωτοκόλλου και για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων έλλειψης συμμόρφωσης. Οι εν λόγω διαδικασίες και μηχανισμοί περιλαμβάνουν διατάξεις για την παροχή συμβουλών ή αρωγής, κατά περίπτωση, διαφέρουν από τις διαδικασίες και τους μηχανισμούς επίλυσης διαφορών που προβλέπονται στο άρθρο 27 της Σύμβασης και εφαρμόζονται με την επιφύλαξη των τελευταίων.

Άρθρο 31**Αξιολόγηση και επανεξέταση**

Η Διάσκεψη των Μερών που λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου αναλαμβάνει την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του παρόντος Πρωτοκόλλου, μετά την παρέλευση τεσσάρων ετών από την έναρξη ισχύος του και, στη συνέχεια, με τη συχνότητα που θα καθοριστεί από τη Διάσκεψη των Μερών η οποία λειτουργεί ως σύνοδος των συμβαλλομένων μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Άρθρο 32**Υπογραφή**

Το παρόν Πρωτόκολλο θα είναι ανοικτό προς υπογραφή από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών, στη Νέα Υόρκη, από τις 2 Φεβρουαρίου 2011 έως την 1η Φεβρουαρίου 2012.

Άρθρο 33**Έναρξη ισχύος**

1. Το παρόν Πρωτόκολλο αρχίζει να ισχύει την ενηνηκοστή ημέρα από την ημερομηνία κατάθεσης του πεντηκοστού εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης από κράτη ή περιφερειακούς οργανισμούς οικονομικής ολοκλήρωσης που είναι συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης.
2. Το παρόν Πρωτόκολλο αρχίζει να ισχύει για κράτος ή περιφερειακό οργανισμό οικονομικής ολοκλήρωσης που το επικυρώνει, το αποδέχεται ή το εγκρίνει ή προσχωρεί σε αυτό μετά την κατάθεση του πεντηκοστού εγγράφου, η οποία αναφέρεται στην παράγραφο 1 ανωτέρω, την ενηνηκοστή ημέρα από την ημερομηνία κατά την οποία το εν λόγω κράτος ή περιφερειακός οργανισμός οικονομικής ολοκλήρωσης καταθέτει το οικείο έγγραφο επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης ή κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της Σύμβασης για το συγκεκριμένο κράτος ή περιφερειακό οργανισμό οικονομικής ολοκλήρωσης, εάν αυτή είναι μεταγενέστερη.
3. Για τους σκοπούς των παραγράφων 1 και 2 ανωτέρω, έγγραφο που κατατίθεται από περιφερειακό οργανισμό οικονομικής ολοκλήρωσης δεν λογίζεται ως επιπρόσθετο αυτών που έχουν κατατεθεί από κράτη μέλη του εν λόγω οργανισμού.

Άρθρο 34**Επιφυλάξεις**

Δεν επιτρέπεται η διατύπωση επιφυλάξεων σχετικά με το παρόν Πρωτόκολλο.

Άρθρο 35**Αποχώρηση**

1. Οποιαδήποτε στιγμή μετά την παρέλευση δύο ετών από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος Πρωτοκόλλου για συμβαλλόμενο μέρος, το συγκεκριμένο μέρος δύναται να αποχωρήσει από το παρόν Πρωτόκολλο, με έγγραφη κοινοποίηση στον Θεματοφύλακα.
2. Η αποχώρηση αυτή πραγματοποιείται μετά την παρέλευση ενός έτους από την ημερομηνία παραλαβής της κοινοποίησης από τον Θεματοφύλακα ή σε μεταγενέστερη ημερομηνία, που είναι δυνατόν να προσδιορίζεται στην κοινοποίηση της αποχώρησης.

Άρθρο 36**Αυθεντικά κείμενα**

Το πρωτότυπο του παρόντος Πρωτοκόλλου, του οποίου τα κείμενα στην αγγλική, αραβική, γαλλική, ισπανική, κινεζική και ρωσική γλώσσα είναι εξίσου αυθεντικά, κατατίθεται στον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών.

ΣΕ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ, οι υπογράφωντες, δεόντως εξουσιοδοτημένοι προς τούτο, υπέγραψαν το παρόν Πρωτόκολλο κατά τις αναγραφόμενες ημερομηνίες.

ΕΓΙΝΕ στη Ναγκόγια, στις είκοσι εννέα Οκτωβρίου δύο χιλιάδες δέκα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΟΦΕΛΗ

1. Τα χρηματικά οφέλη είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα, χωρίς να περιορίζονται σε αυτά:
  - α) Τέλη πρόσβασης / τέλος ανά συλλεγόμενο ή με άλλον τρόπο αποκτώμενο δείγμα
  - β) Αρχικές πληρωμές
  - γ) Ενδιάμεσες πληρωμές βάσει οροσήμων
  - δ) Καταβολή δικαιωμάτων
  - ε) Τέλη αδειών σε περίπτωση εμπορικής εκμετάλλευσης
  - στ) Ειδικά τέλη προς καταβολή σε καταπιστευματικά ταμεία που στηρίζουν τη διατήρηση και την αειφορική χρήση της βιοποικιλότητας
  - ζ) Μισθοί και προνομιακοί όροι, σε περίπτωση αμοιβαίας συμφωνίας
  - η) Χρηματοδότηση έρευνας
  - θ) Κοινές επιχειρήσεις
  - ι) Συγκυριότητα των σχετικών δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας
2. Τα άλλα οφέλη πλην των χρηματικών είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα, χωρίς να περιορίζονται σε αυτά:
  - α) Από κοινού χρησιμοποίηση αποτελεσμάτων της έρευνας και ανάπτυξης
  - β) Σύμπραξη, συνεργασία και συμβολή σε προγράμματα επιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης, ιδίως σε ερευνητικές δραστηριότητες με αντικείμενο τη βιοτεχνολογία, κατά το δυνατόν στο συμβαλλόμενο μέρος που παρέχει τους γενετικούς πόρους
  - γ) Συμμετοχή στην ανάπτυξη προϊόντων
  - δ) Σύμπραξη, συνεργασία και συμβολή στην εκπαίδευση και κατάρτιση
  - ε) Άδειες εισόδου σε εγκαταστάσεις διατήρησης γενετικών πόρων εκτός του φυσικού τους περιβάλλοντος (ex situ) και σε βάσεις δεδομένων
  - στ) Μεταβίβαση γνώσεων και τεχνολογίας στον πάροχο των γενετικών πόρων υπό δίκαιους και ευνοϊκότερους όρους, μεταξύ άλλων με παραχωρήσεις και προνομιακούς όρους κατόπιν συμφωνίας, και ειδικότερα γνώσεων και τεχνολογίας που αξιοποιούν γενετικούς πόρους, συμπεριλαμβανομένης της βιοτεχνολογίας, ή έχουν σημασία για τη διατήρηση και την αειφορική χρήση της βιολογικής ποικιλομοφίας
  - ζ) Ενίσχυση των ικανοτήτων μεταφοράς τεχνολογίας
  - η) Δημιουργία θεσμικής δυναμικότητας
  - θ) Ανθρώπινοι και υλικοί πόροι για την ενίσχυση των ικανοτήτων διαχείρισης και εφαρμογής των σχετικών με την πρόσβαση ρυθμίσεων
  - ι) Κατάρτιση σε θέματα γενετικών πόρων με την πλήρη συμμετοχή των χωρών που παρέχουν γενετικούς πόρους και, κατά το δυνατόν, στις χώρες αυτές

- ια) Πρόσβαση σε επιστημονικά στοιχεία που αφορούν τη διατήρηση και την αειφορική χρήση της βιολογικής ποικιλομοφίας, συμπεριλαμβανομένων των καταλόγων απογραφής βιολογικών υλικών και των ταξινομικών μελετών
  - ιβ) Συμβολή στην τοπική οικονομία
  - ιγ) Έρευνα με γνώμονα τις πρωταρχικές ανάγκες, όπως η υγεία και η επισιτιστική ασφάλεια, λαμβανομένων υπόψη των εγχώριων χρήσεων των γενετικών πόρων στο συμβαλλόμενο μέρος που τους παρέχει
  - ιδ) Θεσμικές και επαγγελματικές σχέσεις που μπορούν να προκύψουν από συμφωνίες πρόσβασης και καταμερισμού των οφελών και οι συνακόλουθες δραστηριότητες συνεργασίας
  - ιε) Οφέλη από πλευράς ασφάλειας της διατροφής και των μέσων διαβίωσης
  - ιστ) Κοινωνική αναγνώριση
  - ιζ) Συγκυριότητα των σχετικών δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας
-